

AKROPOLITÁN

BŘEZEN 2026

č. 189

CARL FRIEDRICH DECKLER, VESTALIN MIT EFEUGIRLANDE

C.F. Deckler

NA

NOVÁ AKROPOLIS
ŠKOLA FILOZOFIE

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE – KULTURA – DOBROVOLNICTVÍ

Elektronický časopis č. 189, březen 2026

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUC

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostava

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová,

Martina Flaitingrová, Ondřej Aksamít,

Jana Aksamítová, Petra Pavlíčková,

Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

KLÍČ K VÍTĚZSTVÍ

ŘÍMSKÉ ŽENY

7

KLEOPATRA

12

BOJOVNICE ZA HUMANITU
FRANTIŠKA PLAMÍNKOVÁ

16

18

LÉČIVÁ SÍLA PŘÍRODY

V záplavě každodenních informací, podnětů, vjemů a rychlých názorů, které k nám přicházejí z mnoha stran, může být obtížné rozlišit, co je pro život skutečně podstatné a co je pouze dýmem, jenž se brzy rozplyne a jemuž není třeba přikládat velkou váhu.

V různých obdobích a kulturách se znovu a znovu objevuje tatáž potřeba poznat, čemu v životě věnovat pozornost a co nechat odeznít. Jak se nenechat strhnout tím, co je hlasité, ale zůstat vnímavý k tomu, co je opravdové a podstatné. Na tuto hlubokou lidskou potřebu najdeme odpověď v tradičních filozofických učeních, která nabízejí jemné nástroje k třibení našeho rozvažování – schopnosti zastavit se, spatřit věci a události v souvislostech a postupně seřadit svůj vnitřní kompas, podle něhož se můžeme v životě lépe orientovat.

Před více než dvěma tisíci lety předložil řecký filozof Platon ve svém slavném díle Ústava pozoruhodný obraz, který neztrácí svou aktuálnost ani dnes. Popisuje úsečku rozdělenou na čtyři části, prostřednictvím níž vysvětluje způsob lidského poznání, od toho, co je přístupné smyslům, až po to, co může být poznatelné jen prostřednictvím vyšších úrovní lidské mysli. Dozvídáme se, že ne všechno, co poznáváme, má stejnou hodnotu a důležitost, což může do našeho života vnést zcela novou perspektivu.

Na nejnižším stupni této úsečky se nachází svět stínů a zdání. V běžném životě si to můžeme představit jako povrchní dojmy, neověřené informace, rychlé soudy na základě prvního zdání. Často si takto můžeme vytvořit názor na druhého člověka či událost, aniž bychom znali celou skutečnost a kontext.

O stupeň výše se nachází běžná zkušenost se světem. Opíráme se o to, co jsme sami viděli, slyšeli, ochutnali... Nejsme již odkázáni jen na stíny, ale na skutečné věci. Přesto i tato úroveň zůstává nejistá, neboť hmotný svět je proměnlivý a podléhá vzniku a zániku. To, na čem jsme ještě včera stavěli náš život, dnes už nemusí platit. Kolik jistot se nám časem ukázalo jako méně pevných, než jsme si mysleli!

Teprve když začneme přemýšlet do větší hloubky a využívat potenciál své mysli, přibližujeme se podle Platona skutečnosti a pravdě. Záleží nám na pochopení příčin, zákonitostí a principů, na jejichž základě funguje život. V každodenním životě to například znamená, že se snažíme pochopit, proč se nám některé věci dějí, a jasně vidět spojitost mezi příčinou a důsledkem našeho jednání. To nám zároveň umožňuje převzít větší odpovědnost za svůj život a neklást vinu na někoho jiného.

Platon jde však ještě dál a popisuje schopnost hlubšího porozumění, přímého poznání, při kterém do hloubky pochopíme, co je spravedlivé, dobré, krásné a pravdivé, a začneme podle toho také jednat. Takové okamžiky mohou být jako paprsek světla, který na základě naší vytrvalé vnitřní práce zasáhne naši mysl a umožní nám vnímat skutečné ideje a jejich projev ve světě.

Každý den se pohybujeme mezi dojmy, zkušenostmi, přemýšlením i hlubším pochopením. Někdy reagujeme ukvapeně, jindy se opíráme o zkušenost, někdy se nám podaří věci více promyslet a občas ve svém nitru cítíme, že opravdu víme. Platon nám svým učením připomíná, že cesta k moudrosti nezačíná mimo nás, ale v každodenních situacích našeho života – v tom, jak jsme ochotni poznávat sami sebe a přibližovat se k opravdovému Dobru.

Eva Bímová

O PŘEKONÁVÁNÍ SEBE SAMA

Voda vesele tryskala z pramene. Překonávala malé a velké kameny a tekla dál do světa, vstříc neznámému cíli. Na své cestě přitekla do krajiny, kde byl jen samý písek. Dokonce ani ta nejsilnější vlna nedokázala přenést vodu dál. Žalostně se ztrácela v horkém písku...

Takhle se dál nedostaneš, křičel na vodu vítr. Tvé snažení vede jen k tomu, že se z tebe stane bláto. Pokud tak nechceš skončit, musíš se odvážit proměnit se.

Cože, proměnit se?! volala voda.

Zeptej se Slunce, zavolal vítr a zatočil se nad krajinou.

Ale když se změním, už nebudu sama sebou, naříkala voda. Co ze mě bude?

Když se proměníš, budeš víc, než jsi byla předtím, vysvětlovaly jí sluneční paprsky. Musíš se odpoutat od představ, které o sobě máš. Není to snadné. Ale přece se nechceš stát močálem?

A voda se podvolila slunečním paprskům. Ty ji proměnily v mraky a vítr je odnesl daleko od pouště. V jiné zemi se mraky protrhly a na zem z nich přšela čerstvá a čistá voda, která oživovala vše, na co dopadla... ☐

KLÍČ K VÍTĚZSTVÍ

Carlos Adelantado

V první řadě si myslím, že musíme rozlišovat mezi tím, co nazýváme „úspěchy“, a tím, co je považováno za skutečné „vítězství“.

Úspěch pramení ze šťastného výsledku jisté záležitosti, které jsme se zúčastnili, nebo činů, které jsme podnikli k dosažení určitého cíle. Ale když něco úspěšně uskutečníme, neznamená to být vítězem.

Ve skutečnosti se celá naše existence skládá z vítězství a porážek, což znamená z toho, co nazýváme úspěchy a neúspěchy, které se střídají podle toho, jak se objevují v naší sféře vědomí a zase z ní mizí. Každá alespoň trochu zralá lidská bytost dokáže rozpoznat a přijmout to, že během svého života poznala chuť obou těchto typů zkušeností.

Vítězství je něco složitějšího, protože nespočívá v jednoduchých věcech, ale v dosažení vyšších cílů překonáváním větších obtíží. A proto se vítězství přirozeným způsobem spojuje se životem, s nejcennějším majetkem, který lze vlastnit, a je shrnuto ve větě, která vytyčuje hlavní cíl člověka: „**vítězit v životě**“.

Ale co to znamená vítězit v životě? Přesvědčili nás, že to znamená získat obrovské množství majetku všeho druhu nebo takové pohodlí, které nám přinese štěstí, aniž bychom museli vynaložit sebemenší úsilí.

Já si to nemyslím. V každém případě se z pohledu filozofa jedná o dosažení toho nejčistšího a nejvyššího, co jsme schopni pojmut, a... drazí přátelé, je snad něco čistšího než sny duše? Je něco většího než objevování tajemství života? Většina lidí sní ty nejčistší sny během svého dětství: nikdo nechce být obyčejným člověkem, každý miluje dobrodružný život, chce pomáhat ostatním, bojovat proti nespravedlnosti a nevědomosti. V období ideálů jsme jako květina, která se otevírá a chce zachytit veškeré světlo, zdolat nejvyšší hory a najít ta nejkrásnější údolí.

Proč se toho všeho vzdát? Je možné, že vítězit v životě spočívá v tom, že nezcizíme své mladické ideály a nebudeme se honit za přeludy tohoto iluzorního světa, které, jakmile jich dosáhneme, rozplynou se nám v ruku jako hrst písku.

Možná vítězství sídlí v našem nitru a projevuje se jako síla, která nás žene dál za našimi sny, navzdory pádům, bolesti a úsilí, které to vyžaduje. Možná vítězství znamená přeskočit padlé stromy, které nám zahradily cestu, a stále postupovat k obzoru, ještě dál, vždy ještě dál.

Pro nalezení klíče k vítězství je třeba být odvážný a umět milovat, osmělit se a chtít, ale doopravdy! Tento klíč se totiž nachází v nás, a proto jeho nalezení závisí na každém z nás. Na odvaze začít kráčet po neznámých cestách. Na lásce, kterou lidská bída neuhasí.

Potřebujeme být zdravě napjatí, což nemá nic společného se špatnou náladou ani s projevováním nekontrolovatelné nervozity. Souvisí to s nalezením přirozeného stavu pozornosti, který můžeme uplatnit v jakémkoli okamžiku a v každé situaci. Napětí, které nás udržuje v bdělosti, abychom mohli objevovat životní příležitosti a dokázali jich využít.

Budeme-li pozorní, zjistíme, že nám život nabízí řadu dveří. A každé dveře mají klíč, který je otevře. Klíč k vítězství je v tobě.

*Kdo nikdy neodpočívá,
kdo srdcem i krví
usiluje o dosažení nemožného,
ten vítězí.*

I-ting □

ŘÍMSKÉ ŽENY

Jana Aksamítová

Starověký Řím, impérium, které se rodilo, vzkvétalo a umíralo celé jedno tisíciletí. Je příkladem dokonalé organizace a státního zřízení, jež svůj vliv prosadilo do nejuvzdálenějších končin Středomoří. Římské právo je dodnes základem právních systémů a římské památky přitahují návštěvníky z celého světa. Všichni znají jména významných císařů, místa slavných bitev, data vítězství i porážek.

A co v těch velkých dobách dělaly římské ženy?

V proudu dějin se o nich téměř nemluví. Přesto měly v římské společnosti svoji nedocenitelnou úlohu. Nestály v první linii v bitevních vřavách ani nepronášely řečnické projevy v senátu jako římsští muži, ale bez jejich podpory by mnohé bitvy byly prohrány a mnohá jednání by ztroskotala.

Dle antických tradic jsou žena a muž vzájemnými komplementy. Doplnují se svými kvalitami tak, aby mohli dohromady vytvářet harmonický celek. Muž představoval prvek aktivní, působící navenek, dobývající nová území. Mužům patřil vnější prostor, který ovládali a v němž mohli uplatnit svoje potenciály – hrdinství, statečnost, odvahu, sílu a ušlechtilost. Ale to by nebylo možné, pokud by neměli za co bojovat a kam se vracet, pokud by v zázemí domova neměli oporu v podobě ženy. Ta byla naopak prvkem spíše pasivním, který nedobývá, ale ochraňuje a udržuje vše hodnotné. Pečuje o život, o rodinu a o to posvátné. Je oporou a zázemím, láskyplnou náručí, která ve svých domovech přivítá každého, kdo potřebuje pomoc. Je paní vnitřního prostoru, který naplňovala láskou, milosrdenstvím, krásou a čistotou.

Rodinný kult

Veškeré dění ve starověkém Římě bylo ovlivněno náboženstvím. Bylo to státní náboženství s rozsáhlým pantheonem, s velkým množstvím bohů, bůžků, ochranných bytostí i neviditelných sil, které je provázely na každém kroku, při všech činech i myšlenkách.

Každá rodina byla malým odrazem velkého impéria, měla svůj náboženský kult předků, své panství, právo, vnitřní vládu a posvátné ohniště s domácími bůžky, kterými byli především Lárové a Penáti. Lárové bývali vázáni na určité místo, bděli nad vším, co se dělo uvnitř domů. V každém domě bylo *lararium*, oltář s obrazy bůžků, který se otevíral jen při rodinných slavnostech. Penáti byli spojeni s příslušnou rodinou, kterou ochraňovali a zůstávali jí věrní i při stěhování.

Latinské slovo *familia* znamenalo původně vlastnictví, mocenský celek, který zahrnoval všechny osoby a věci v domácnosti, podléhající hlavě rodiny, *pater familias*. Členy rodiny nespojovalo pouze pokrevní příbuzenství, ale především účast na rodinném kultu. Každý její člen s ním byl spojen, byl pod ochranou domácích bůžků či předků, mohl je požádat o pomoc, účastnil se obřadů a rituálů. Pod takovou ochranou byli všichni příslušníci rodiny, která bývala rozsáhlá. Zahrnovala několik generací, veškeré služebnictvo, a dokonce i zvířata a rostliny. Bylo to vše, o co rodina pečovala a za co byla odpovědná. Všichni v ní měli svoje místo, povinnosti i práva, zajištěné základní životní potřeby i možnost vzdělávání.

Nejvyšší náboženskou autoritou v ní byl otec, který určoval způsob provádění obřadů a rituálů i texty posvátných hymnů. Měl právo přijímat nové členy tím, že je zasvěcoval do rodinného kultu. Narozené děti do rodiny přijímal desátý den po narození, později je z tohoto náboženského svazku mohl naopak uvolňovat, pokud chtěly odejít. Matka stála po jeho boku a zajišťovala část rituálů patřících ženám. Starala se o celý chod domu, ale také pečovala o všechny jeho obyvatele. S ostatními ženami vychovávala děti a poskytovala jim základní vzdělání, a pokud projevíli zájem, mohli se chlapci i dívky v obecné škole učit řecky, studovat různé obory, hudbu, zpěv či tanec.

Manželka a kněžka

Manželství v Římě bylo posvátnou institucí, s rodinným kultem úzce spjatou. Pro ženu byl vstup do manželství velkou změnou. Od narození totiž patřila k rodinnému kultu svého otce, účastnila se jeho obřadů, znala jeho rituály a byla pod jeho ochranou. Při svatebním obřadu se musela rozloučit se vším, co tvořilo její dětství a dospívání, opustit své rodinné náboženství a přijmout kult rodiny svého manžela.

Svatba měla tři části. Nejprve proběhlo *traditio* neboli odevzdání, předání, během kterého otec uvolnil svoji dceru z pout s posvátným Ohněm její rodiny. Ona sama pak na domácím oltáři obětovala květiny, a pak mohla z rodného domu odejít. V druhé části, *deductio in domum*, byla svým budoucím manželem odvedena do jeho domu. Ve svatebním průvodu ji doprovázely její družky z dětství, které se s ní loučily zpívající posvátné hymny. Před vstupem do domu byla dívka symbolicky očištěna ohněm a vodou. Poté ji manžel přenesl přes práh domu, ve kterém se uskutečnila poslední část *confarreatio*, skutečné uzavření manželství. Nevěsta byla přivedena před posvátné Ohniště nové rodiny a představena domácím bůžkům a předkům. Na závěr oba manželé těmto neviditelným bytostem společně obětovali, provedli úlitbu a snědli spolu koláč.

Od té chvíle byli spojeni v jednom kultu a žena se stala kněžkou nového Ohniště. Získala titul *mater familias*, Matka rodiny, což neznamenal pouze být rodičkou dětí, ale především to představovalo moc a sílu, kterou jako žena v rámci rodiny ztělesňovala, a také odpovědnost, kterou v rámci ní měla. Byla ztělesněním impulsu Velké Matky a Dárkyně života Junony. Její silou byla láska, porozumění, milosrdenství a schopnost dávat život. Přinášela posvátnému Ohni oběti v podobě květin a některých potravin. Prosila Láry a Penáty o pomoc při práci pro všechny, o sílu k překonání slabostí, o štěstí pro celou rodinu, které prosvětlí nevypočitatelný osud. Otec, *pater familias*, představoval prvek vůle, jenž rodinu vede a zároveň ji ochraňuje a zabezpečuje z hlediska fyzického přežití, protože on přinášel impuls Velkého Otce a Vládce Nebe, Jupitera.

Vestálky

Každá žena v Římě byla kněžkou ve svém domě. Velkým ideálem však pro ni byly jiné kněžky, Vestálky, které pečovaly o státní Oheň ve Vestině chrámu, kde byly rovněž uloženy nejcennější dokumenty Říma, paladium a další posvátné symboly. Podle tradice tento Oheň ochraňoval celý Řím a dával mu sílu. Aby ho Vestálky dokázaly udržet stále hořící, musely vlastnit především pevnou morálku a čistotu v podobě bezúhonnosti. Po vzoru své bohyně musely zachovávat velkou čistotu těla, citů i myšlenek. Všechny ženy se mohly 9. června účastnit Vestálií, slavností bohyně Vesty, během nichž přicházely k chrámu a přinášely oběti v podobě koláčků ozdobených květinami jako symbolů toho nejlepšího a nejkrásnějšího, co nosily ve svém nitru.

A vestal virgin
Nathaniel Sichel

Hrdinské ženy

Římské ženy tvořily pevné zázemí, na kterém mohly vyrůst hrdinské činy mužů. Tato práce však v sobě také zahrnuje velké hrdinství, protože má své kořeny v nitru, z něhož vyroste a vykvete do hrdinských činů. V trpělivosti, se kterou žena vychovává děti. Svou bojovnost vkládá do péče o celý dům a rodinu, v níž udržuje řád a pořádek. Je slavná pro svoji dobrotu a ušlechtilost, se kterou plnými hrstmi rozdává všechno, co má – laskavost, porozumění, útěchu a bezpodmínečnou lásku.

V každém z nás, ať jsme muž či žena, dříme dávný hrdina toužící projevít své vnitřní síly a přinést okolnímu světu kousek dobra, pravdy, krásy a spravedlnosti. Probuďme ho a nechme ho jednat, a uvidíme, že dokážeme udělat svět kolem nás trochu lepší a krásnější. □

Z použité literatury:

Zamarovský, V.: Dějiny psané Římem, Mladá fronta, Praha 1967

Fustel de Coulanges: Antická obec, SOFIS: Pastelka, Praha 1998

Livraga, J. A.: Teologický symbolismus Řecka a Říma

Eliade, M.: Dějiny náboženského myšlení II, Oikoymenh, Praha 1996

Ürögdi, G.: Tak žil starý Řím, Orbis, Praha 1968

FILOZOFIE PRO ŽIVOT, Delia Steinberg Guzmán

Neklidná přirozenost člověka, která ho vede ke kladení otázek, je něčím pradávným, velmi starodávným. Od doby, kdy je člověk člověkem, si klade otázky. A pokud se nám dnes zdá, že s tím přestal, neklamme sami sebe. Pořád cítí stejný neklid.

Stává se, že někteří jsou velmi unaveni tím, že nenalézají odpovědi, a kvůli této únavě raději na své otázky zapomněli.

Další jsou unaveni tím, že našli příliš mnoho odpovědí, tolik, že nevědí, co s nimi dělat; tolik, že mnohé si vzájemně protirečí. A když člověk neví, co si zvolit, ani která z těchto odpovědí platí, odloží všechny.

Jiní jsou unaveni tím, že jim nikdo neukázal praktickou, jednoduchou cestu, na níž by našli odpovědi, protože je též nutné naučit se je najít. Ano, je to jako se vším v životě, nemáme nikoho, kdo by nás to naučil udělat, nikoho, kdo by nám odhalil, kam jít nebo jaké jsou odpovědi, jak je najít a co s nimi udělat. A takto, aniž bychom si toho všimli, zapomínáme, že máme důležité otázky.

Nemyslíme si, že by dnes lidé ztratili zájem nebo postrádali neklid. Ne. Jednoduše se unavili a je zapotřebí jim navrátit naději prostřednictvím filozofie, která bude tak nadčasová, tak mimo čas a mimo módu, jako jsou tyto věčné lidské otázky, které žádnou módu nenásledují.

Abychom mohli odpovědět na tyto hluboké intimní otázky, nemůžeme se uchýlit k filozofii, která je v módě. Musíme se uchýlit k nadčasové filozofii. Ta, která je v módě, nám dnes řekne jedno a zítra něco jiného. Kromě toho, aby něco

bylo v módě, je třeba být originální. Aby něco bylo v módě, nelze říkat to, co říkali jiní.

Nadčasová filozofie nemůže být v módě, ani nemůže nikomu patřit. Nadčasová filozofie, která pravdivě odpovídá na náš neklid, nejenže nepodléhá módě, nýbrž musí být praktická, velmi praktická.

Když cítíme neklid a nabízí se nám odpověď, musíme ji dokázat uskutečnit v životě. Pokud je odpověď praktická, znamená to, že je vitální, že ji dokážu svým vlastním způsobem vložit do života. Nedokážu-li s touto odpovědí nic udělat, proč ji chci? Pokud odpověď nikdy nepřekročí hranice

mé mysli, proč ji chci? Pokud tato odpověď nevyřeší mé problémy ani mé bolesti, proč ji chci?

Toto je tedy filozofie pro život, praktická a nadčasová. Je to filozofie, o níž věřím, že ji všichni hledáme...

...Naším úkolem je pochopit. Naše porozumění musí být mostem. Naším úkolem je, abychom chtěli vědět více. Naším úkolem je poznat pravdu, naši pravdu a pravdu ostatních. Pochopit to, čím jsme všichni dohromady, a to, čím je každý z nás. Cítit milosrdenství ke všem a cítit milosrdenství ke každému z nás. Rozšířit ho jako řeku,

protože tak se stane výjimečnou cestou, na které dokážeme sjednotit člověka s člověkem, srdce se srdcem, duši s duší, až tento celek získá důstojný titul Lidstvo a až se celé Lidstvo dokáže sjednotit s Bohem. Řetěz začíná s každou jednotlivou rukou a končí, alespoň pro nás, v této dimenzi a v tomto okamžiku, když se všichni společně dokážeme cítit pevně spojeni s Božstvem.

KLEOPATRA

Ivana Hurytová

Kleopatra byla poslední královnou dynastie Ptolemaiovců, která vládla v Egyptě od roku 305 př. n. l. a jejímž zakladatelem byl Ptolemaios I. Sótér. Nebyli původu egyptského, ale makedonského, Ptolemaios I. byl původně generálem Alexandra Makedonského.

Otec Kleopatry, Ptolemaios XIII. vládl do roku 51 př. n. l., ale poslední měsíce byla Kleopatra jeho spoluvládkyní. Již v této době se projevovala jako rozená panovnice. Po jeho smrti nejprve chtěla poznat svou zemi a vydala se na cestu po Egyptě, během níž navštívila starodávná města, jejich chrámy a účastnila se náboženských obřadů.

Římané ji pohrdavě nazývali Egyptankou, přestože její rod nebyl egyptský. A přece měli svým způsobem pravdu, protože z celé dynastie Ptolemaiovců byla Kleopatra, vychovaná v Ptahově chrámu, první panovnicí, která vědomě navazovala na minulost starobylé země, jíž vládla. Oživovala zapomenuté rituály faraónů a náboženské obřady a jako první se naučila jazyku své země. Nechtěla být jen alexandrijskou královnou, jako byli téměř všichni její předchůdci, ale skutečnou vládkyní Egypta.

V roce 48 př. n. l. vyvolali její rádcí mezi ní a jejím bratrem Ptolemaiem rozkol, a Kleopatra musela utéct z paláce. Nastupuje ke svému prvnímu boji a shromažďuje vojsko. Na svou stranu získala Julia Caesara, který se do Alexandrie dostal kvůli válce s Pompeiem. Podle Plutarcha ji pozval na osobní schůzku, na kterou se dostavila originálním způsobem.

Přeplavila se do Alexandrie v malém člunu pouze s věrným průvodcem, který ji přinesl k Caesarovi ukrytou v cestovním vaku. Jakkoli žertovně může tato historka vypadat, byla činem velké odvahy, neboť Kleopatra neměla v té době v Alexandrii mnoho přátel. Pokud by ji chytili bratrovi příznivci, pravděpodobně by tiše zmizela ze světa.

Vítězství nebylo snadné. Ptolemaiovi poručník Potheinos vyvolával v Alexandrii nepokoje namířené proti římským vojákům, kterých nebylo mnoho. A nepřátelský rádcce Achilles se blížil k Alexandrii s dvacetitisícovou armádou. Mladší sestra Kleopatry Arsinoé opustila palác a přešla na jeho stranu. Proti Caesarovi stála šestinásobná přesila a nepřátelsky naladěné město. Díky vynikající strategii se mu přesto podařilo vytrvat do roku 47 př. n. l., kdy dorazily posily z Malé Asie. Tzv. alexandrijská válka vyvrcholila po pěti úporných měsících rozhodující bitvou, v níž byla egyptská armáda poražena.

Kleopatra Caesara přesvědčila, aby se ještě nevracel do Říma, a vydává se s ním na velkolepou plavbu po Nilu, na pouť po stopách egyptské historie a vědění. Caesar nebyl jenom schopným válečníkem, ale miloval vědy, umění a vzdělanost. Lákala ho tajemná země, jejíž historie sahala hluboko do minulosti a jež vlastnila vědomosti, které Řím nikdy neměl.

A jako státníka ho zajímal správní systém země, sociální poměry, vztah Východu a Západu, které si v této zemi podávaly ruce. Pravděpodobně se na této pouti ve stínu majestátních pyramid tyčících se k nebi znovuzrodil Kleopatřin sen o mocné říši, která by spojila Orient s Římem, Idea říše, kde by panoval řád, spravedlnost a tolerance, jako tomu bylo v nejstarších dobách Egypta.

Po návratu ze sedmitýdenní plavby musel Caesar v polovině června roku 47 př. n. l. rychle odjet kvůli nepokojům v Malé Asii. Několik dnů po jeho odjezdu se Kleopatře narodil syn Caesarion.

Caesar musel urovnat poměry v Sýrii, a poté se vrátil do Říma. V roce 46 př. n. l. přijela do Říma také Kleopatra se synem a bratrem. Její vztah s Caesarem ale vyvolával velkou kritiku Římanů. Pod rouškou morálních útoků se však skrývaly spíše obavy mnohých politiků a ctižádostivců. A snad lze říci, že ne zcela neoprávněné.

Kleopatra vynikala svou vzdělaností a kultivovaností nad mnohé římské matrony, byla zvyklá na politické intriky a pravděpodobně byla v pozadí některých Caesarových rozhodnutí, která se zdála autoritářská. Jelikož za ním stálo vojsko, které po triumfu nerozpustil, ale naopak reorganizoval a zavedl přísnou disciplínu, byl prakticky nepřemožitelný.

V zimě roku 44 př. n. l. obdržel doživotní titul diktátor a přicházela i opatření zdůrazňující jeho božský původ. Je ale třeba zdůraznit, že Caesar přitom nikdy nemyslel na sebe, ale především na stát. A jestliže usiloval o vládu jednoho panovníka, dělal to proto, aby v Římě znovu nastolil řád a morálku. Caesarova rostoucího vlivu a obliby se ale přívrženci republiky obávali natolik, že se rozhodli jej zavraždit. Kleopatra se poté v tichosti vrátila do Egypta.

Po Caesarově smrti nastal v Římě zápas o moc a vyvrcholil v roce 43 př. n. l. ustavením tzv. druhého triumvirátu, který tvořili Antonius, Oktavián a Lepidus. To se neobešlo bez bojů, které Kleopatra velmi pozorně sledovala a snažila se obratně vyhnout pomoci některé ze stran dříve, než bude zřejmý vítěz.

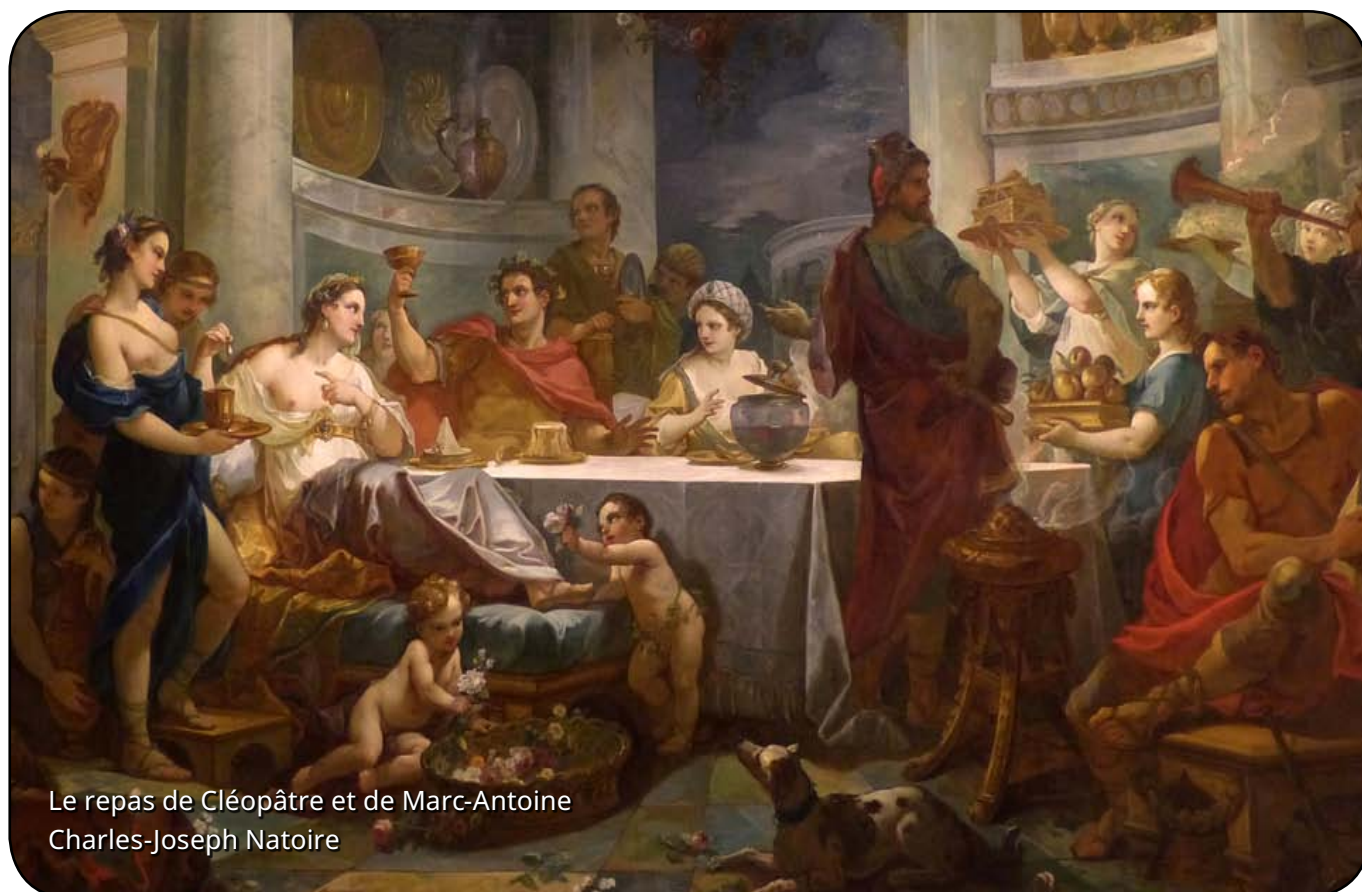

Podařilo se jí v roce 41 př. n. l. okouzlit Antonia svou krásou i intelektem a po roce mu porodila dvojčata, která dostala jména Alexandr Hélios (Slunce) a Kleopatra Seléné (Luna). Zřejmě v Antiochei v roce 36 a v Alexandrii v roce 34 př. n. l. od něj Kleopatra dostala velkolepé dary – řadu území, která zůstala po poslední válce s Parthy většinou bez vládců. Některá kdysi patřila k ptolemaiovské říši. Daroval tak jí a dětem celou východní část Říše. V roce 36 př. n. l. Antonius uznal dvojčata za svá. Pravděpodobně roku 32 př. n. l. následovala i oficiální svatba, která ale podle římských zákonů nebyla platná.

Egypt tak narostl, ale ne vyčerpávající válkou, nýbrž díky darům římského triumvira. Kleopatra již sní o Alexandrijské říši, jejímž centrem bude Alexandrie, nikoli Řím... Proto se odvážíla postavit i Římskému Impériu. Antonius se vydal s obrovskou armádou na Východ, který měl dobýt, a upevnit tak východní část Říše. Byl ale poražen Parthy a vrátil se se zuboženou armádou zpět. Oktavián odstranil z politiky třetího triumvira Lepida a střet s Antoniem byl nevyhnutelný.

Konflikt s Římem ještě umocnila situace v Alexandrii, kde se v roce 34 př. n. l. konal triumf podle římských vzorů. Takový triumfální pochod měl vojevůdce právo konat pouze v hlavním městě impéria se souhlasem senátu. Dalším porušením starodávných zvyků bylo to, že triumfální pochod přijímala královna cizí země. Antonius vyhlásil, že Kleopatra bude mít od této chvíle titul Královna králů a že bude panovat se svým prvorozeným synem nad Egyptem a Kyprem. Oficiálně potvrdil, že byla Caesarovou ženou a že Ptolemaios Caesar je jejich manželským synem, jinými slovy právoplatným dědicem velkého Caesara. Svým dětem, Kleopatře Seléné, Alexandru Héliovi a nejmladšímu synovi Ptolemaiovi s přídomek Filadelfos přidělil různé říše, některé dosud neobsazené.

Tyto události již byly otevřeným vyhlášením boje. K rozhodné bitvě došlo v roce 31 př. n. l. u Aktia. Antoniovo vojsko bylo poraženo a on sám uprchl z bitvy. Kleopatra se ještě pokusila vyjednávat s Oktaviánem, který se v srpnu roku 30 př. n. l. blížil k Alexandrii, ale marně. Byla uvězněna v paláci a pečlivě hlídána. Pochopila, že má být hlavní ozdobou Oktaviánova triumfu v Římě. Přestože sliboval, že se jí nic nestane, ztráta důstojnosti pro ni byla horší než ztráta života. Podařilo se jí oklamat své strážce a nechala si přinést hady, jejichž uštknutí ji otrávil. Zemřela tak, jak žila celý život, jako královna. Její smrtí skončila dynastie Ptolemaiovců, která vládla v Egyptě téměř tři sta let.

Le repas de Cléopâtre et de Marc-Antoine
Charles-Joseph Natoire

Historii píší vítězové...

Hledáme-li historické prameny k tomuto tématu, máme k dispozici především řadu děl římských historiků a spisovatelů. Ale musíme si uvědomit, že Římané byli vítězové a snažili se představit Kleopatru, která vážně ohrožovala jejich říši, v tom nejhorším světle. Popisovali ji jako prostopášnou milostnici, pro což neměli vůbec žádný důkaz. Zdá se, že v Kleopatřině životě byli pouze dva muži, s nimiž měla čtyři děti. Oba tyto vztahy nevyrostly ze slepé vášně, nýbrž z politických úmyslů. Jako žena malé říše ve stínu Římského impéria použila Kleopatra zbraně, které měla k dispozici a kterým její nepřátelé podlehli.

Podle portrétů na mincích nebyla velká kráska, ale její kouzlo spočívalo v osobním půvabu, přirozené ženskosti a umění vést rozhovor. Okouzlovala rovněž svou inteligencí a rozsahem vzdělání. Mluvila nejen řecky a makedonsky, ale jako první představitelka Ptolemaiovců také egyptsky, dorozuměla se aramejsky, syrsky, arabsky. Ke svým jednáním nepotřebovala tlumočníky. Dokázala přesvědčit a získat si i své odpůrce, měla v sobě charisma královny. Plútarchos o ní řekl: „Bylo požitkem jí naslouchat, když mluvila; její hlas se zdál být mnohastrunným hudebním nástrojem, který lehce ovládala, ať mluvila, jakým chtěla jazykem“.

Chápala, že hlavním dědictvím Ptolemaiovců nejsou pouze paláce a umělecké předměty, ale také vědění. Podle vzoru prvních vládců své dynastie se i ona ráda obklopovala učenci. Bylo to období filologů, lékařů a filozofů. Za její vlády byla v Alexandrii založena škola skeptiků navazujících na Pyrrhóna.

Byla to ona, kdo rozvířil popel starodávných tradic a umožnil zrození posledního egyptského Fénixe. Ale její plány sahaly vždy za hranice Egypta. Znovuoživila ideu říše a pokusila se ji uskutečnit.

Nechtěla málo ani mnoho. Chtěla všechno. □

Z použité literatury:

Krawczuk, A.: Kleopatra, Orbis, Praha 1974

Ludwig, E.: Kleopatra, Pravda, Bratislava 1972

Plutarchos: Alexandros a Caesar, Antická knihovna, Praha 1933

Soukup, J.: Kleopatra, egyptská královna králů, Zlín 1997

Šwiderková, A.: Sedm Kleopater, Panorama, Praha 1987

BOJOVNICE ZA HUMANITU FRANTIŠKA PLAMÍNKOVÁ

Zuzana Melichárková

Je jednou z velkých dam naší historie, na kterou jsme trochu zapomněli, ale z jejíhož odkazu čerpáme dodnes.

Narodila se roku 1875 v Praze. Její otec František se k její matce choval vždy s respektem a jako k sobě rovné, díky čemuž Františka již od dětství vnímala, jak by měl vypadat ideální vztah mezi mužem a ženou. Jí a jejím dvěma sestrám rodiče umožnili vzdělání, neboť tomu přikládali velkou důležitost. Již během studia obecné školy se prokázala Františčinou schopnost kritického uvažování, když před svými kantory hájila myšlenky Jana Husa. V důsledku toho jí dokonce hrozilo, že bude ze školy vyloučena. Ve studiu ale naštěstí excelovala a ve výborném prospěchu pokračovala i na střední škole, kde se začala profilovat do budoucí role učitelky.

Po dokončení školy ovšem narazila na nemožnost skloubit profesní a rodinný život, což bylo dáno dobovým celibátem učitelek; nebylo tehdy povoleno, aby se vystudovaná pracující žena současně vdala, a navíc se věnovala vzdělávání dětí. Františka vnímala učitelství jako své poslání, a tak mu dala přednost před rodinou.

Vedle své každodenní práce se v dospělosti začala aktivně podílet na společenských změnách. Stala se členkou několika ženských klubů (z nichž jeden přímo spoluzakládala), kde řešila otázky rovnoprávnosti žen a také celibátu učitelek. Zasazovala se o uzákonění volebního práva pro ženy, které se jí podařilo prosadit jako součást československé ústavy. Celibát se pak dlouholetým úsilím Plamínkové a jiných klubových dam podařilo zrušit v roce 1919. Plamínková se však k myšlence na svůj sňatek již nevrátila, neboť by pro ni ani nadále nebylo možné se současně vzdělávat a realizovat. Svůj život zasvětila boji za zlepšení životních podmínek žen jak v osobní, tak pracovní sféře, i když se sama za života dočkala jen nepatrných změn.

I přes některé dílčí úspěchy ženských klubů Plamínková usoudila, že je třeba, aby ženy hájily své zájmy vlastní aktivitou v politice. Přes značný odpor ze strany mužského předsednictva parlamentu se jí podařilo obhájit senátorský mandát, a tím zahájila svou politickou dráhu. Ve 30. letech se významně podílela na řešení problematiky sociálního pojištění žen a toho, aby o něm mohly samy rozhodovat. Bojovala za to, aby se ženy mohly dát rozvést ze své iniciativy a aby mohly být po rozvodu ekonomicky soběstačné.

V parlamentu také prosazovala alimentální povinnost rozvedených manželů vůči svým manželkám. Zároveň si uvědomovala, že ne zcela rovnoprávné postavení žen její doby se může změnit jen za předpokladu ženské solidarity.

Františka Plamínková ovšem nezůstala pouze uvnitř hranic vlastní země. Již v počátcích svého politického působení za první republiky prolomila hranici mezi tuzemskou a zahraniční politikou. Působila i na mezinárodním poli a na svých cestách začala pravidelně přednášet. Byla výborná řečnice s velkým zápalem, který jejím projevům dodával na přesvědčivosti. Účastnila se mezinárodních kongresů po celé Evropě a dostala se i do Spojených států, kde se setkala s budoucím americkým prezidentem Franklinem D. Rooseveltem. V Ženevě měla jako první česká žena projev před Společenstvím národů (předchůdcem OSN), kde varovala před blížící se hrozbou nacismu a druhé světové války. Roku 1938 zaslala otevřený dopis Adolfu Hitlerovi, ve kterém bránila druhého československého prezidenta Edvarda Beneše a současně se ostře ohrazovala proti Hitlerově rozpínavé politice.

Ani po vypuknutí války hlas Plamínkové nepřestal znít docela. Ačkoliv se počátkem okupace demonstrativně vzdala své funkce v parlamentu, setrvala nadále v čele Ženské národní rady. I ve svých 67 letech představovala pro české společenství významnou autoritu, a když odmítla veřejně odsoudit atentát na Reinharda Heydricha, byla roku 1942 zatčena a spolu s mnoha dalšími zástupci československé inteligence a odboje proti nacismu popravena.

Tato silná ženská osobnost zastávala a svým životem hájila hodnoty, na kterých stojí civilizace. Je příkladem mimořádné píše, morální síly a inteligence, a především oddanosti ideálům, ve které nezlomně věřila; to symbolizuje i její příjmení. Františka Plamínková je jednou z velkých žen české historie, svým obětavým životem přinesla zejména ostatním ženám v budoucnosti, které se sama nedožila, více světla, respektu a rovnoprávnosti. Je příkladem velké a současně skromné hrdinky, která se nikdy nevzdává.

Lidská sláva, chloubka, ctižádost, moc, opojení chválou – to vše je mně slabostí. Síla je někde jinde: v pokoře před životem, člověkem, bolestí, věčnými touhami po právu a dobru – a nevím před čím vším ještě, ale v pokoře. □

Z použité literatury:

Musilová, D.: Z ženského pohledu: Poslankyně a senátorky Národního shromáždění Československé republiky 1918–1939. Veduta, České Budějovice 2007.

Pomohla ženám volit, postavila se Hitlerovi. Od narození Plamínkové uplynulo 150 let. Online. Seznam Zprávy 2025.

Františka Plamínková. Online. Hospodářské noviny 2007.

Nejčastější dotazy z dějin školství. Online. Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského.

LÉČIVÁ SÍLA PŘÍRODY

Jaroslava Kulichová

Při procházkách přírodou vidáme různé rostliny. Některé mineme bez povšimnutí, některé upoutají naši pozornost svou krásou nebo vůní. Větší pozornost by však měly zaujmout byliny, které mají léčivou sílu. I ty rostliny, kterým někdy říkáme plevel, mohou být pro nás užitečné.

Lidé od pradávna využívali to, co příroda nabízela, neboť neměli jiné možnosti, jak léčit různé nemoci. Znalost účinků léčivých bylin se předávala ústně, často v rámci rodin nebo komunit. Léčitelé, bylinářky a mniši byli považováni za nositele moudrosti, která spojovala praktickou zkušenost s pozorováním přírody. Člověk se k bylinám odedávna skláněl s přirozenou úctou.

Když došlo k rozvoji farmaceutického průmyslu, začalo se pomalu na léčivé rostliny zapomínat a někteří lidé raději zvolí zpracovaný čajový pytlíček či vitamínovou pilulku, přestože jim příroda nabízí své plody na dlani. Všichni ale nezapomněli a znovu se s pokorou obracují k přírodě, jejíž součástí jsme i my lidé.

Ne vždy si léky s určitým zdravotním problémem dokonale poradí, a pak se hledá, jaké přírodní léčivo použít. Byliny většinou nejsou prostředkem k rychlým řešením, ale k dlouhodobé, jemné péči. Věhlasný léčitel Sebastian Kneipp říkal, že na každou nemoc najdeme v přírodě odpovídající rostlinu. Od jara do podzimu můžeme hledat a nacházet léčivé byliny.

Již brzy na jaře se objeví například podběl, petrklíč a česnek medvědí, kterým se budeme věnovat v dalším článku.

Během léta až do podzimu nám příroda nabízí další nepřehledné množství rostlin, které můžeme použít čerstvé nebo sušené.

Využívají se na přípravu čajů, sirupů, ke koupelím, v kosmetice nebo na ochucení pokrmů v kuchyni. Můžeme si z nich vyrobit masti, tinktury a léčivé oleje. Stejně dobře jako byliny lze využít listy a plody některých stromů nebo mladé výhonky jako třeba u černého bezu.

Rakouská bylinářka a léčitelka Maria Treben ve své knize *Zdraví z boží lékárny* doporučuje od jara do podzimu sbírat všechny byliny, usušit je a vytvořit z nich čajovou směs, která bude sloužit jako náhrada pravého čaje.

Chceme-li, aby obsah účinných látek byl co nejvyšší, měli bychom vzít v úvahu mnoho okolností, především dobu sběru, způsob sušení a uskladnění. Nadzemní část rostlin se sbírá jen za suchého počasí, nejlépe v poledne a odpoledne. Nikdy se byliny nesbírají za rosy nebo za deště. Podzemní části rostlin (kořeny a oddenky) se sbírají buď brzy zjara nebo na podzim.

Sušíme je ve vzdušné místnosti v tenké vrstvě nebo zavěšené v malých svazcích při teplotě nepřesahující 40° C. Po usušení je rozmělníme a uskladníme v dobře uzavřených sklenicích. Aromatické rostliny, jako je třeba máta, meduňka, bazalka, mateřídouška a jiné, rozmělnujeme těsně před použitím. Tím se nám zachová plná vůně rostliny, která má na lidský organismus pozitivní účinky.

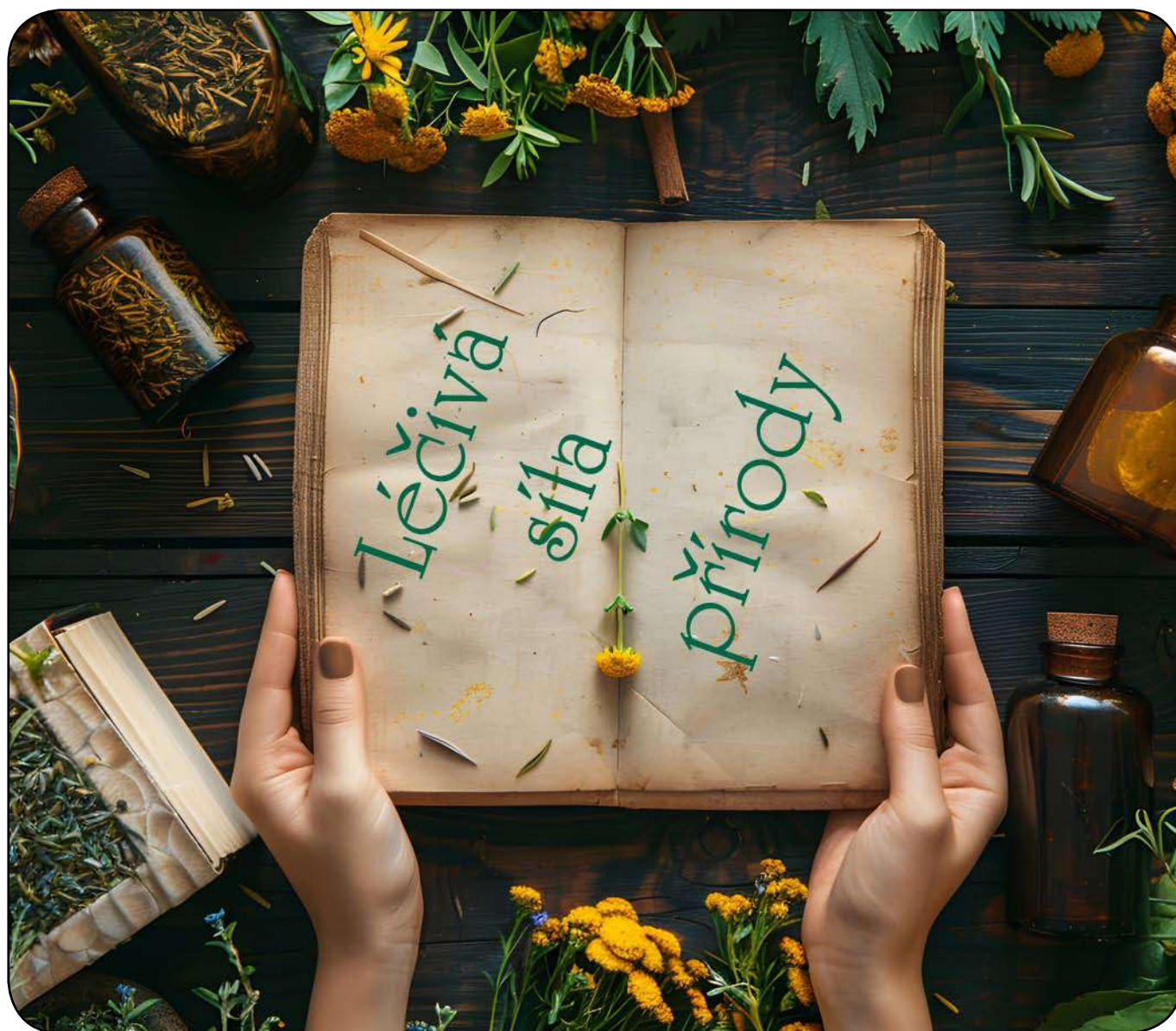
Důležité je sbírat jen to, co dobře známe, aby nedošlo k záměnám. Sběr bylinek by měl být vždy šetrný k přírodě. Když potřebujeme jen list nebo květ, nevytrháváme rostlinu celou i s kořenem. Nelámeme větve stromů, když potřebujeme jejich květy, listy nebo plody. K rostlinám je třeba mít respekt.

Byliny nám pomáhají udržovat zdraví, a to nejen tím, že je použijeme vnitřně nebo zevně, ale i tím, že si je sami pěstujeme, opečováváme, sbíráme, což nám přináší pohyb na čerstvém vzduchu. Vycházka za bylinami rostoucími ve volné přírodě nám přináší osvěžení, radost a krásu. □

Z použité literatury:

Váňa, P.: Rady bylináře Pavla, ÁKA, Praha 1990

Treben, M.: Zdraví z boží lékárny, Dona, České Budějovice 1999

BŘEZEN

Nikola Tesla a umění imaginace

Přednáška

Psychologie návyků

Přednáška

*Filozofický RESET: Jak najít štěstí
a svobodu*

Interaktivní fórum

Praktická psychologie

Krátký kurz

Praktická rétorika

Krátký kurz

Karma a reinkarnace

Krátký kurz

Stoicismus v moderním světě? Proč ne!

Krátký kurz

NOVINKY NA YOUTUBE

*Hlas Ticha: výběr z posvátných
tibetských textů*

SLEDUJTE NÁS

[@NovaAkropolisCR](https://www.youtube.com/@NovaAkropolisCR)

[Nova.Akropolis.Ceska.republika](https://www.facebook.com/Nova.Akropolis.Ceska.republika)

Tento kurz praktické filozofie shrnuje myšlení nejvýznamnějších filozofů Východu i Západu. Stopy, které zanechali v dějinách, nás mohou každý den inspirovat na cestě rozvoje vlastních potenciálů a smysluplného života. Studium má srovnávací charakter a zkoumá filozofické dědictví lidstva prostřednictvím různých myslitelů a směrů.

Kurz FILOZOFIE PRO ŽIVOT

PROGRAM KURZU

Přírodní filozofie a záhada života

Člověk a jeho přirozenost

Moudrost Indie: správné jednání

Tibetská mystéria: ovládnání mysli

Buddhova filozofie: vnitřní síla

Starověká Čína: věda o harmonii

Výzva života ve společnosti

Platon a mýtus o jeskyni: probouzení duše

Aristoteles: hledání štěstí

Plotin: neoplatonická škola

Důležitost výchovy

Egypt: spravedlnost jako kolektivní impuls

Řím a stoikové

Filozofie dějin: paměť a zkušenost

Dějiny a mytologie

Historické cykly

Svoboda a osud

A... praktická cvičení

Nedílnou součástí kurzu jsou cvičení pro rozvoj přirozených schopností každého člověka, jako je pozornost, koncentrace, paměť, imaginace, ovládnání emocí a vůle, která vycházejí z tradičních učení a témat kurzu.

„Proměňte svůj život ve sny
a své sny ve skutečnost.“

Antoine de Saint Exupéry

